

Hogyan látnak minket a nem zsidó fiatalok?

Papp Richárd

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Társadalomtudományi Kar

Sükösd Anikó

2025. május 14.

Budapest, Goldmark Terem

www.holocaustmemory.org

HOLOKAUSZT TRANSZGENERÁCIÓS HELYI EMLÉKEZETE – VISEGRAD FUND

- Kutatásvezető: Papp Richárd (kulturális antropológus), Csepeli György (szociálpszichológus)
 - Vizuális felelős: Surányi András (filmrendező) Kiss Richárd (operatőr)
 - Interdiszciplináris társadalomkutató: Sükösd Anikó
 - Z-generációs kutatócsapat
-
- Fókuszcsoportok 3 generációban – egyéni interjúk holokauszt- túlélőkkel
 - tér- és szimbólumelemzés, kulturális antropológiai terepkutatás
-
- Helyszínek: Szerbia, Csehország, Románia, Lengyelország, Szlovákia, Magyarország: Békés megye, Miskolc, Ricse, Kőszeg, Sárrét, Budapest, Frankel közösség, Gaudiopolis, Nemzetközi Élet Menete – Auschwitz – Birkenau
 - Győr, Pannonhalma, Csorna – 4. generációs tréning a Zsidók Győr Gyökerei Közhasznú Alapítvány által támogatott kutatás
 - 4. generációs interjúk, 8 középiskola
 - Összesen 214 Z generációs fiatal

Eddigi vizuális dokumentációk: www.holocaustmemory.org

KÉRDÉSEK

- Ki a zsidó? – Milyen kontextusban és mikor hallotta először a zsidó szót?
- Mik voltak és mik lehetnek az antiszemitizmus és üldöztetés okai?
- Hogyan történtek a deportálások a településen?
- Milyen látható jelei vannak a településen az itt élt/élő zsidóságnak és a holokausztnak? (épületek, tárgyak, emlékművek, megemlékezések)?
- Beszéltek-e otthon, iskolában, baráti körben a Soáról?
- Kell-e emlékezni és hogyan?
- Helyi folklórban élő történetek a zsidóságról

- És ha Ricsén azt mondom, hogy Zukor Adolf, akkor mi jut erről eszedbe?
- Hát, a művelődési ház, a juhász szobor. Ennyi.
- Igen, de neki milyen köze van Ricséhez?
- Itt született, zsidó családból származik.
- Mikor hagyta el Ricsét, azt tudod?
- Nem.
- És a családjával mi lett, azt tudod?
- Nem.
- És, ha azt mondom, hogy 'zsidó', akkor mi jut eszedbe?
- Milyen egyéb szavak jutnak eszedbe?
- Zukor Adolf, ennyi.
- Hallottál arról, hogy itt Ricsén, éltek zsidók?
- Igen.
- És mi történt velük? Hova lettek?
- Azt nem tudom.
- És voltál a zsidó temetőben? Láttad-e az emléküket?
- Nem.

KI A ZSIDÓ?

Tudáshiány és zavar:

- „Azt hiszem Allahnak hívják az Istent”
- „Jézus is zsidó volt meg Mózes is, aki Jézus tanítványa volt”
- „Még nem találkoztam velük.”
- „Olyan furcsán érzem magam, ha zsidót látok.”
- „Nem tudom, hogy Magyarországon még élnek-e zsidók.”
- „Ha zsidóra gondolok, akkor öreg és szakállas, kalapos emberre gondolok. Nincsenek fiatal zsidók.”

A közeli más:

- „Másfajta emberek mint mi, valamiben mások mint mi, azt nem tudom miben de mások ”
- „Karácsonykor ők így máshogy ünnepelnek. ”

Dichotomizáció („ők” és mi”, „magyarok és zsidók”)

- „Ők is emberek, mint én, mit mi.”
- „Egyenlőek a zsidók a rendes emberekkel.”

Reflektálatlan antiszemitizmus:

- „Göndör a hajuk”
- „Nem is volt olyan nagy az orruk.”

ZSIDÓ SZÓ KONTEXTUSA

- „Nagy az orruk, becsapják egymást és másokat”
- „Ne legyél már akkora zsidó” – fukar, pénzéhes
- Pejoratív/hittan/történelem óra – „távol-keleti nép”/ „ókori nép”/ „misztikus”/ „egzotikus”
- „Hall az ember ilyenekről”
- „Kötőszóként zsidózunk, csak úgy jön, például ha valakinek nagy az orra. ”

ÜLDÖZTETÉSEK/ANTISZEMITIZMUS OKAI

„Hitler fajelmélete miatt”, „Hitler valami maradandót akart alkotni”
„Hitler kitalálta és aztán elhitette az egész néppel”

„Azért üldözték őket, mert a németek erősek is voltak és a Hitler diktatúrája miatt a németek agymosottak voltak és rákényszerítették a magyarokat erre ”

„A németek ráhatást gyakoroltak a magyarokra ezért üldözték a zsidókat mert féltek ”

„A magyarok a németektől parancsot kaptak, hogy üldözzék őket ”

„Kereskedelemmel foglalkoztak és ezért nekik alapból több pénzük volt és ezért utálták őket

„Lehet hogy túl sokan voltak”

„Nagyon nagy hatalmuk volt ”

Történetek:

2010' budapesti középiskolában rendszeres karlendítés „Sieg Heil!”
köszönés

Rocker banda tizenévesen – horogkeresztes zászló a zsinagóga falára

DEPORTÁLÁSOK ÉS HELYI EMLÉKEZET

„Nem mondták el ”
„Nem volt róla szó ”
„Hallanék róla ”
„Nem tudom pedig úgy érdekelne ”

Vs.

„Elgondolkodtam rajta, hogy mi történt ”
„Felkavaró amikor ránézek ”

CSALÁD

„Apám meg nagyapám beszélgettek róla valamit politizálás közben ”

„A szüleim gondolom a többieké is azért nem meséltek vagy beszéltek erről, mert ők sem hallottak erről meg, ők sem ismernek zsidókat ”

„A szüleim és én is úgy gondolják, hogy minket nem érint és, hogy ne beszéljünk róla, ez nem olyan téma amit fel kéne forgatni az emberben.”

Vs.

„A mi generációkat nézve itt van egy nagy generációs szakadék, a mi generációnk sokkal elfogadóbb mint a szüleinké.”

„A szüleink generációja már nem lehet hibás, nem mi követtük el ezt, szóval lehetne már emlékezni.”

„Csak kerülgetik, mert ez egy rossz dolog, mert szégyellik az emberek, lehet, hogy vannak köztük olyanok is akiknek a szüleik vagy a nagyszüleik csináltak valamit ”

Családon belüli antiszemitizmus példái

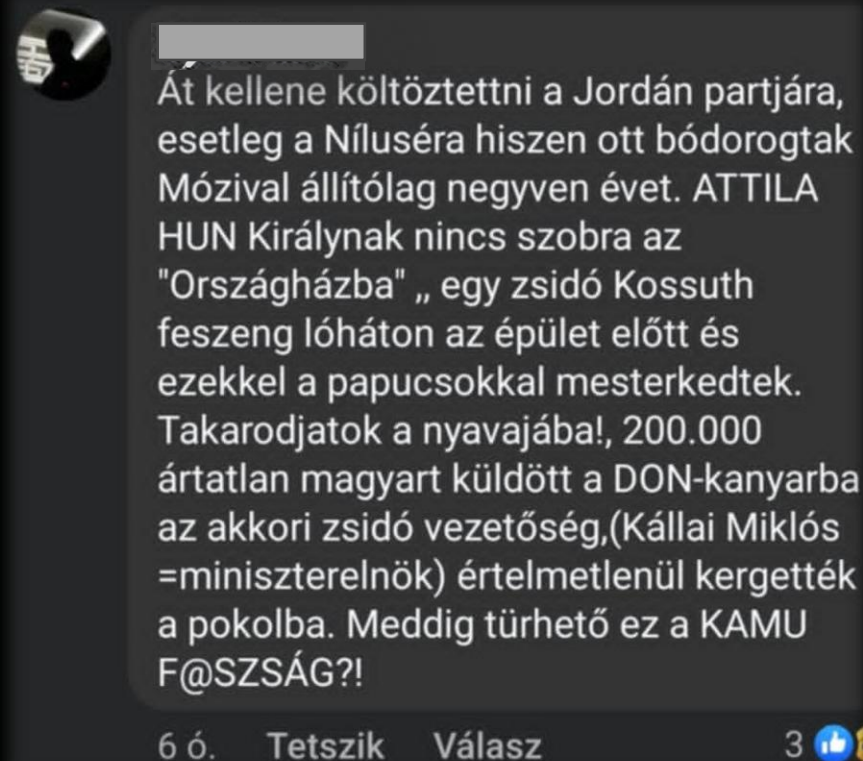

SOCIAL MEDIA

„Nagyon sok szülő van aki nem rak szabályokat az internetre, ahol könnyen rátalálhatnak a nácizmusról a gyerekek ”

„A negatívnak nagyobb nézettsége van, mert szerintem többen utálják a zsidókat mint akik nem ”

„A videó játékok is bejátszanak ebbe ”

A screenshot of a Facebook post. The post is from a user with a profile picture of a person with short dark hair. The text of the post is in Hungarian and contains anti-Semitic and Holocaust denial rhetoric. It mentions 'Jordán partjára' (Jordan's shore), 'Níluséra' (Nile), 'Mózi' (Moses), 'ATTILA HUN Királynak' (King Attila the Hun), 'Országházba' (Parliament building), 'Kossuth', 'papucsokkal' (slippers), 'DON-kanyarba' (Don River bend), 'Kállai Miklós' (Miklós Kállai), and 'KAMU F@SZSÁG?!' (Fake news?). The post has 6 likes and 3 comments.

Át kellene költöztetni a Jordán partjára, esetleg a Níluséra hiszen ott bódorogtak Mózi'val állítólag negyven évet. ATTILA HUN Királynak nincs szobra az "Országházba" „ egy zsidó Kossuth fesheng lóháton az épület előtt és ezekkel a papucsokkal mesterkedtek. Takarodjatok a nyavájába!, 200.000 ártatlan magyart küldött a DON-kanyarba az akkori zsidó vezetőség,(Kállai Miklós =miniszterelnök) értelmetlenül kergették a pokolba. Meddig tűrhető ez a KAMU F@SZSÁG?!

6 ó. Tetszik Válasz 3

A screenshot of a Facebook post. The post is from a user with a profile picture of a person with short dark hair. The text of the post is in Hungarian and contains anti-Semitic and Holocaust denial rhetoric. It mentions 'mindenhol háborút csinálnak.szarháziak' (everywhere war is being made in shitholes). The post has 160 likes and 6 comments.

mindenhol háborút csinálnak.szarháziak

1 h. Tetszik Válasz 6

A GIF of a hand holding a Hungarian flag.

GIPHY

17 ó. Tetszik Válasz

Az indián holokauszt 😄😄😄

1 n. Tetszik Válasz

Emlékezzünk persze de miattuk nincs "hazánk"...

3 n. Tetszik Válasz

Unalmas már. Senki nem kíváncsi az ajvékolásra!!

14 ó. Tetszik Válasz 1

ISKOLA

„A holokausztot csak úgy átfutottuk ”

„Nem veséztük ki, hogy kik voltak csak, hogy elvitték őket”

„Nem is hallottam még róla töri órán sem ”

„Csak a 2. világháborúról tanultunk a holokausztról nem”

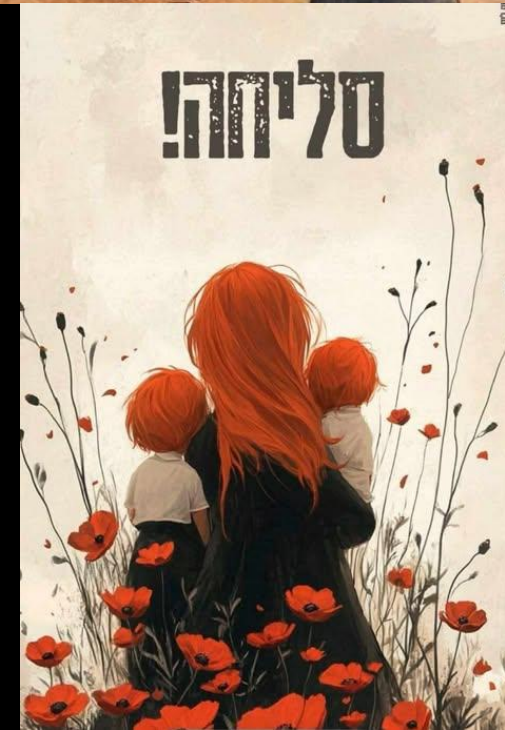
„Én még a 2. világháborúról sem tanultam ”

OKTÓBER 7. UTÁN

„Olyan nép aki ilyen traumát élt át, hogy tehet illet? Ez nem logikus. A családban szoktunk beszélni erről.”

„Ez egy trend szerintem ami így elterjedt olyan posztok, meg mémek voltak, meg videót osztottak meg, hogy meg kell ölni a zsidókat, meg ki kell űzni őket, aztán a háború kitörésével ez még fel is erősödött ”

KÖZÖNY

„Nem velem történt, persze sajnálom őket, csak együtt érezni nem tudok. Nézek filmeket sajnálom őket, persze nem mosolygok közben csak érzelmileg nem fog meg ”

„Egyszerűen a mindennapi életünkben nem merül fel, hogy beszéljünk róla, ahogyan nem merül fel a Pitagorasz- tétel sem ”

„Én ezt a holokaustt témát csak tananyagként kezelem, leginkább a tanulására figyelek.”

„Ez nekem nem több, mint tananyag, amit meg kell tanulni.”

„Sok más olyan téma van amit fontosabb megbeszélni a fontossági sorrend miatt. ”

egész de már talán már érezttem ezt
az egész dolgot hogy minden a szidok
hosszú sorozat engem inkább a törté-
nelem érdekelt volna nem a megemléke-
zés része ~~is~~ mert engem minden
ami a III Birodalommal és Hitlerrel
kapcsolatos ^{az} érdekelt és nem ~~csak~~
hinnem hogy én vagyok ezzel egye-
dül.

HOGYAN EMLÉKEZZÜNK?

„Személyes példák kellenének, hogy mit éreztek, mit éltek át. ”

„Olyan megközelítés is lehetne, hogy gondolkodjunk erről mint egy brandről.

Ha sokszor láthatjuk ismerőssé válik ”

„A brutalitás meg a beteg dolgok azok nagyon erősek az realizálja az emberben, hogy mi történt, hogy a mi generációnk is tudjon azonosulni vele, mert az ingerküszöb nagyon kitolódott például a reddit-en ”

„Ami generációkat nem nagyon izgatja a dolog egy tanóra már hosszú várjuk, hogy legyen vége az egésznek, a TikTok pihenés az óra szenvedés. Ez jó vagy rossz, de ez van, mivel a legtöbb életünk az interneten van, ott kéne nevelni, hogy ez egy érdekes dolog és utána néznének, meg persze kell egy jó tanár is aki nem unalmas ”

„Fun Fact, ez azt jelenti, hogy érdekes tények, ha az lenne, hogy Hitler kisujja kicsit görbe volt erre én figyelnék, aztán utána mennék és akkor lehetne utána megtalálni a komolyabb tartalmakat, fel kell vinni rá a hangsúlyt. ”

